

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรกรมสุขภาพจิตต่อกระบวนการจัดการความรู้สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษาดังนี้

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษาเอกสารทั้งของราชการและเอกสารวิชาการต่างๆ ไป ซึ่งประกอบไปด้วย รายงาน การศึกษา ตำรา และบทความทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการประกอบการศึกษาต่อไป
2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ บุคลากรสังกัดกรมสุขภาพจิตส่วนกลาง ประจำปี 2551 ประกอบด้วยผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติ ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเลขานุการกรม กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองแผนงาน สำนักพัฒนาสุขภาพจิต สำนักสุขภาพจิตสังคม สำนักงานโครงการ To Be Number One กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กลุ่มตรวจสอบภายใน รวมบุคลากรทั้งสิ้น 322 คน

การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Yamane (1973) ดังนั้นต้องการตัวอย่างจำนวน 179 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กระจายตามหน่วยงานของกรมสุขภาพจิตส่วนกลาง โดยการเปรียบเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

$$\begin{array}{lcl} \text{จำนวนตัวอย่างใน} & = & \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด (179) x จำนวนประชากรในหน่วยงานนั้น}}{\text{แต่ละหน่วยงาน} \quad \quad \quad \text{จำนวนประชากรทั้งหมด (322)}} \end{array}$$

ตารางที่ 3.1

จำนวนตัวอย่างของบุคลากรแต่ละหน่วยงานที่ได้จากการคำนวณ

หน่วยงานภายใน	จำนวนบุคลากร	จำนวนตัวอย่าง
สำนักงานเลขานุการกรม	74	41
กองการเจ้าหน้าที่	45	25
กองคลัง	34	19
กองแผนงาน	47	26
สำนักพัฒนาสุขภาพจิต	50	28
สำนักสุขภาพจิตสังคม	25	14
สำนักงานโครงการ To Be Number One	35	19
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	6	3
กลุ่มตรวจสอบภายใน	6	3
รวม	322	179

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) และเติมข้อความ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดความคิดเห็นของบุคลากรต่อกระบวนการจัดการความรู้ของกรมสุขภาพจิตรวม จำนวน 21 ข้อ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยพอสมควร ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยที่สุด

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ระดับคะแนน 5
ระดับความคิดเห็นมาก	ระดับคะแนน 4
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ระดับคะแนน 3
ระดับความคิดเห็นน้อย	ระดับคะแนน 2
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ระดับคะแนน 1

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดความคิดเห็นของบุคลากรต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จำนวน 31 ข้อ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าเช่นเดียวกับส่วนที่ 2

ส่วนที่ 4 แบบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พร้อมทั้งขอข้อเสนอแนะ เพื่อให้เนื้อหาในข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างครอบคลุม จากนั้น นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขข้อความให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหามากยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้มีการปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน ณ กรมราชทัณฑ์ จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) เพื่อประเมินคุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยผลการทดสอบความเชื่อมั่นมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.2

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น
ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดความคิดเห็นของบุคลากรต่อกระบวนการจัดการความรู้ของกรมสุขภาพจิต	0.9475
- ด้านการจัดการให้เกิดการเรียนรู้	0.8464
- ด้านการจัดการให้เกิดองค์ความรู้ในองค์กร	0.8622

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น
- ด้านการจัดการให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติจริง	0.8540
- ด้านการจัดการให้เกิดการแบ่งปันความรู้	0.9128
- ด้าน การจัดการให้เกิดคลังความรู้หรือชุมชนทรัพยากรความรู้	0.9679
ส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดความคิดเห็นของบุคลากรต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	0.8765
- ระดับนโยบาย	0.8047
- ระดับบริหาร	0.9653
- ระดับปฏิบัติ	0.9475
แบบสอบถามทั้งฉบับ	0.9778

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณได้นำโปรแกรมสำเร็จรูป(SPSS) ซึ่งใช้วิธีวัดค่าทางสถิติในการศึกษาดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของบุคลากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติวิเคราะห์ (Analytical Statistics)

2.1 วิเคราะห์ความแตกต่างของบุคลากรที่มีลักษณะทั่วไป กระบวนการจัดการความรู้ และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แตกต่างกัน โดยการทดสอบผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเมื่อกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 เป็นอิสระกัน โดยการทดสอบที (t-test) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเมื่อกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ด้วยการทดสอบเอฟ (F-test) และหากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

2.2 สถิติวิเคราะห์ (Analytical Statistics) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการจัดการความรู้และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกรมสุขภาพจิต ด้วยค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. การแสดงระดับคะแนนเฉลี่ย โดยพิจารณาจากคะแนนของคำตอบได้กำหนดเกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย โดยคำนวณคะแนนจากมาตรวัดประมาณค่ามีคะแนนอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ค่าพิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33\end{aligned}$$

ดังนั้น จึงกำหนดเกณฑ์ประเมินค่าสำหรับระดับความคิดเห็นของบุคลากรกรมสุขภาพจิต โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าในความหมายเดียวกัน คือ

1.00 - 2.33	มีความหมายถึง	ระดับน้อย
2.34 - 3.67	มีความหมายถึง	ระดับปานกลาง
3.68 - 5.00	มีความหมายถึง	ระดับมาก

การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษาโดยใช้ข้อมูลในลักษณะสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ตารางข้อมูลประกอบการบรรยาย (Content Analysis) ตามความเหมาะสม